

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB. PETRINJSKA ULICA BR. 22
 PRIZEMNO. RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA: GODIŠNJE K 14.—, POLUGOD. K 7.—, ČETVRTGOD.
 K 3.50. POJEDINI BR. 60 FIL. IZLAZI DVĀPUT MJESEČNO.

Pomozimo Palestini!

Cijela svjetska štampa donosi vijesti o nedostatnim prehranbenim prilikama u Turskoj i ističe, da u Siriji i Palestini hara glad. Ove nas vijesti opominju na dužnosti prema židovskom pučanstvu sjeverne Palestine, gdje je bijeda još povećana time, što su tamo smješteni evakuirani Židovi iz južne Palestine, koju su zaposjeli Englezi.

Držimo, da na očigled takvog stanja ne smijemo ostati mirne duše i dopustiti da nam od gladi poumiru naši suplemenici u Galileji i Samariji. Ne smijemo prepustiti užasnoj sudbini hrabre pionire židovske obnove; Oni su kroz tri decenija prkosili svim velikim zaprekama i poteškoćama junackom samozatajom i požrtvovnosti, a nisu se iznevjerili svome idejalu niti u ovim strašnim godinama rata. Doista, ovi patnici zavrijedjuju drugačiju sudbinu.

U ovaj čas neka imadu na umu svi Židovi, da valja od smrti spasiti mnogo hiljada židovskih duša, koje se sada nalaze na rubu propasti. Samo brza i izdašna pomoć moći će donekle ublažiti one grдне rane, što no su već zadale bolesti i glad siromašnom pučanstvu Palestine. Učinimo dakle svoju dužnost i darujmo obilno za ublaženje goleme nevolje naše braće u zemlji naših otaca!

* Darovi neka se šalju na Banku za trgovlну, obrt i industriju. Zagreb, za račun Ž. N. F. s oznakom „Pomoć Palestini“.

Asimilacija.

Svi Židovi osjećaju nesnosnost sadašnjega stanja. U svima živi želja i nada, da će se postepeno promijeniti, ali posvema im je nejasno, kojim će pravcem udariti razvitak. Samo grupa „asimilanata“, kojima se raspad židovstva i stapanje Židova s drugim narodima čini najprirodnijim i najboljim izlazom, pokazuje u svojim nazorima logike i dosljednosti. Oni nemaju više nikakova interesa za budućnost židovstva, od koje ne očekuju ništa ni za se, ni za druge. Oni nazrijevaju u što bezbučnijem iščekivanju Židova najrazboritije bistrenje stanja, pa jer općenito više ne ustraju uz vjerske zasade predajnoga židovstva, to im nije težak put do krštenja, koje se shvaća kao puka spoljašnja stvar. Neki

* Iz knjižice: „Program Cijonizma“. Napisaо Richard Lichtheim. Preveo dr. Aleks. Licht. Dobiva se u upravi „Židova“. Cijena K 2.—

doduše ne će da se krste iz ponosa ili vjerskoga poštenja, ali principijelno vide u nestanku židovstva riješenje problema. Bez sumnje mogu zahtijevati pristaše ovakova shvaćanja, da se njihovo stajalište poštiva i shvati logično nepobitnim. Asimilacija je Židova u istinu teoretski moguće riješenje židovskoga pitanja. Povijest znade za bezbroj primjera ovakih asimilacionih procesa, kojima su iščeznuli narodi i narodni ostanci

Zapreke asimilaciji. Dakako: što se tiče Židova, asimilacija je osobito teška. Sama činjenica, što su se Židovi, iza što su izgubili državu i iza što su prognani iz Palestine, održali kao putnički narod dvjema tisućama godina, jasno pokazuje, da su tu djelovali osobiti uzroci, koji su zaustavljali običajni tečaj istorijskoga razvitka: utapanje raštrkanih narodnih ostanaka u okolini. U istinu je židovski narod znao da se održi uza sva neprijateljstva i da očuva svoje jedinstvo. Nije ovdje mjesto, da istražujemo povijesne uzroke ove posve posebite pojave. To stoji, da su Židovi židobama između se i strogo uređenim porodičnim životom izvanredno ojačali žilavost svoje rase, a podjedno svojim duševno religijskim kulturnim tvorevinama svezali sve Židove na svijetu čvrstom vezom. Besprimjernom vjernom privrženosti ustrajali su Židovi uvijek uz židovstvo. Ni vojske Rima, ni lomače srednjega vijeka, a ni progone sadašnjosti nijesu mogli razoriti židovsku zajednicu. Uvijek se tek razmjerno malen dio Židova dao sklonuti spoljašnjim probicima, da ošbjegne svoju zastavu.

Uočimo li sad savremene mogućnosti, to se u asimilaciji može nazrijevati izlaz samo za jedan mali dio Židova. Većina Židova, koja broji milijune, ne može i ne će da nestane.

Asimilacija se dakako daje postići samo mješovitim brakom, a tomu je pretpostava posvemašnja zajednica, i politička i kulturna, između Židova i nežidova. Predočimo li sebi položaj istočnoevropskoga židovstva, mora se prema tome poziv na „asimilaciju“ ukazati besmislenim. Istočnoevropsko židovstvo je masa, koja je u svakome pogledu posvema odijeljena od svoje okoline. Ništa ne mami hrišćansko pučanstvo, da se veže s ovom masom, da je upije u se društvenim izjednačenjem i mješovitim brakovima, jer ova je židovska masa siromašna i prezrena. A gotovo jednako stoji stvar u zapadnoj Evropi.

Ovakovi se mješoviti brakovi sklappaju veoma često u velikim gradovima. Ali u masu pučanstva to ne dira ni najmanje. Židovi su narod srednjega staleža, a baš hrišćanski je srednji stalež, radi žestoke gospodarske konkurencije, glavno žarište antisemitizma.

Ako nadalje pomislimo na sve one opreke u raspoloženju, koje postoje između Židova i hrišćana, uočimo li to, da društvene i vjerske razlike većinom vrlo nepovoljno utječu na bračnu zajednicu, pa da se s toga svi društveni slojevi klone mješovitih brakova, to se sada ukazuje mogućnost pomiješanja vrlo ograničenom.

Prečesto se previdja, da za asimilaciju jedne manjine nije odlučna samo njezina volja, već prije svega volja većine. A uz sveukupno stanje Židova posve je jasno, da će hrišćansko pučanstvo biti sklono asimilaciji Židova samo u onim slučajevima, kad se o nju vežu očiti probici. Tko poznaje stanje židovskih masa i društvene prilike sadašnjosti, mora označiti riješenje židovskoga pitanja asimilacijom neprovedivim već samoga bračnoga problema radi.

K tomu pridolazi, da volja za asimilaciju postoji i u Židova samo vrlo ograničena. Bez obzira na materijalne štete i društvene poteškoće, koje su za Židove većinom spojene s mješovitim brakom, djeluju u židovstvu još i danas jake sile u prilog održanju. Pretežna većina ustraje uz židovstvo kao vjersku, plemensku i kulturnu zajednicu. Asimilacija u najširem smislu svijesnoga napuštanja svega, što je židovsko, znači za većinu Židova unutrašnje osiromašenje, te je vezano o toliko poniženje, da mora djelovati odvratno na samosvijesne prirode.

Moralna ocjena asimilacije.

Asimilacija zahtijeva ne samo napuštanje židovstva, već i zatamljivanje najprirodnijih čovječjih osjećaja. Namisao, te bi se htjelo da nestane iz rodjene zajednice, namisao odijeliti se svijesno od karike prošlih pokoljenja, da se što bezbučnije utone u mnoštvu okoline, sama je sobom nedostojna. Izrugivanje rodjenoj vrsti, kako je običajno u židovskih asimilanata, djeluje do skrajnosti odvratno na tankočutne prirode, bili to Židovi ili hrišćani. Potajno iščekivanje kao životni cilj — to je smisao svijesne asimilacije.

A koja nagrada čeka asimilacionoga Židova? U mnogo slučajeva dolazi do spoljašnjih probiti odijelivši se od židovstva, ali dobiva zato u zamjenu život, koji samo

vanredno rijetko može da daje unutrašnje zadovoljstvo. On ne može nikad da se užije onoga prisnoga zajedništva, kojim židovstvo dariva svoje vjerne sinove, pa ga i pokrštenoga hrišćansko društvo prima s ironijom, u najboljem slučaju s hladnim respektom, a čemu sve to? Čemu odricanje onih finijih i viših forma zajedničarskog života, koje se mogu razviti samo u krugu ljudi jednakih priroda i jednakih prava i čine ugodnim djelovanje u ljudskome društvu? Da se konačno teškom mukom postigne ono, što se svakome hrišćanske čovjeku daje bez zapreka: kakovo državno zvanje, naslov rezervnoga časnika, primanje u koje hrišćansko društvo. Zar je tako slatko znati, da će se hrišćanska unučad jednom stiditi židovskih djedova? Jesu li to doista ciljevi, koji naplaćuju prodaju židovstva?

Silna većina Židova odgovara niječno na to pitanje i otklanja asimilaciju. A time je židovsko pitanje postalo opet neriješenim problemom.

Naši ciljevi.

Baš kao što i velika francuska revolucija, tako je i ovaj rat pokazao nove puteve u svim granama ljudskog života, znanja i umijeća.

Ni cionizam kao nacionalnu i gospodarsku ideju nije rat pošteditio. Cionizam je u ratu prevalio dobar dio puta k ostvarenju. Rat mu je dao nove puteve u radu, naučio ga, da je najbolje sredstvo ostvarenju radikalizam. Prema tome se ravna sav rad cionista u mnogim zemljama. Spomenuti ću samo Ameriku.

Kod nas, u hrvatskim i jugoslavenskim zemljama, se od svega toga dosta malo zamijetilo. Mnogi se ljudi i sada priznavaju cionistima, kao što i pred deset godina, i aplaudiraju velikim cionistima. Da nije rata, osnivali bi cionistička društva nerada, koja bi godinu ili dvije životarila.

No time se nismo ni za dlaku približili ostvarenju cionističkih ideala. Naš se ja-

vni porodični odgojni život mora da požiđovi ili bolje: da ponarodi. U našem životu ne dostaje onoga, što je još prije nekoliko decenija dala vjera. Kako sada živimo u doba nacijonalizma, izgubila je vjera znatno od svog nekadanjeg utjecaja. Na njezino mjesto treba i mora stupiti djelomice narodna ideja, jer samo ona je u stanju, da nam osvoji medji narodima ono mjesto, što nam pripada kao najstarijem, živom, kulturnom narodu. Jest, na nama je, da stvorimo zdravi narodni život. U koliko priječi rat, moraju se sada dovršiti barem predradnje. Doba je, da se stvori jedinstvena organizacija svih naših Židova bez razlike stranaka i religioznog stanovišta. Mora se poraditi oko židovskog kongresa u Hrvatskoj. U svakom većem mjestu, pa ma brojalo nekoliko židovskih obitelji, treba da se osnuje židovska knjižnica u svezi sa čitaonicom. Treba urediti tečajeve za hebrejski jezik, židovsku povijest, književnost, da se barem našim mladima omogući pristup u društvo Židova drugih zemalja. U našu kuću unijeti dobru židovsku knjigu, glazbu i ostale lijepe umjetnosti. Od zgođe do zgođe neka se priredjuju predavanja o židovskim temama, zabave, koncerti sa židovskom glazbom, izložbe židovskih umjetnika, pa i kazališne diletantske predstave.

Zamalo će se opaziti blagotvorno djelovanje svega ovoga. U našem će domu zavladati židovsko misao. Uskrnuti će opet ponos naroda knjige, naroda prosvjete. Saznati će se, da smo onaj narod, što je svijetu dao principe moderne etike, da su Mojsije, Isus, Spinoza, Heine, Marx, Lassalle, Nordau sinovi našega naroda, da se medju našim najznamenitijim savremeniciima nalazi razmjerno velik broj Židova.

Židovska literatura na hrvatskom jeziku će se umnožiti. Dosta je ako ustvrdimo da neće više biti ograničena na jedan polumjesečnik. Naša mladež će biti svjesna i ponosna svoga židovstva. Naša okolica će se prema nama drukčije početi da vlada. I možda će se pojaviti oko nas prijatelji Židova i cionizma.

Znamo, da će još dugo potrajati do

časa, kad ćemo se približiti idealu, da bi svaki naš čovjek bio cionista. No ja držim cionistom svakoga Židova, koji pošteno i ozbiljno shvaća svoje židovstvo. Da se ti ljudi ne priznaju cionistima jedini je razlog, što se nijesu dovoljno pozabavili cionizmom, pa ga još nijesu shvatili.

I eto stoga pozivljemo svakoga, pa ma bio cionista ili anticionista, ortodoks ili neolog, sefard ili aškenaz, da se priključi nama cionistima radi ostvarenja tih naših ciljeva. Jer to mora da bude program svakog ozbiljnog Židova. Moramo svi poraditi i to ne samo materijalno, već i moralno. Samo na taj način ćemo se približiti našem starom, a ponosnom židovstvu: narodnom židovstvu. Jisromin.

Bukareštanski ugovor.

Pogledamo li ovaj ugovor, tada ćemo u njemu naći mnogo toga, što se odnosi na novac i na materijalna dobra, ali o čovječanskim pravima, o pravu samoodređenja naroda, kao i o naravnim i berlinskim ugovorom zajamčenim pravima rumunjskih Židova, da im se mora podijeliti ravnopravnost — o svemu tome naći ćemo vrlo malo ustanova. Naprotiv, iz teksta ugovora razabire se, da su zahtjevi Njemačke kud i kamo skromniji, nego li oni u berlinskom ugovoru. Čini se, da su njemački diplomati i ovaj put potajno podupirali nastojanja rumunjskih veleposjednika i bojara, kao što su to činili i u prošlosti.

U interesu je naime bojara, koji izrabljuju seljački narod, da su Židovi bespravni. Jer, kadgod se izrabljivani i bespravni rumunjski seljački narod buni i hoće da otrse bojarski jaram, tada bojari i vlada, koja je u njihovoj vlasti, nastoje da narodno ogorčenje skrenu u drugi, antisemitski smjer. Bespravni Židovi postaju tada munjovodi za odvajanje narodne strasti i tipe nedužni za grijeha bojarskih izrabljivača, kojima su i inače prepušteni na milost i nemilost. — Pri sklapanju bukareštanskog ugovora bilo je u vlasti centralnih država,

Moša Barski.

Crtica iz života palestinskih pionira.*

Jedva osamnaest godina star, došao je u Palestinu Moša Barski, ravno iz jednoga sela kijevske gubernije. On bijaše pravo čedo prirode i cionista dušom i tijelom. Osam mjeseci samo proživio je kraj Jordana u Daganiji, jednoj farmi židovskoga narodnoga fonda. Tu je on neizmerno zavolio svoju novu domovinu, koja ga je poslije kratkoga vremena primila zauvijek u svoje krilo.

Od rane mladosti vičan radu, nije se žacao ni najtežega posla. Njegovi drugovi opisuju ga kao mladića, u kojem je kipila živozna radost i snaga...

Jedne tople ljetne večeri, kakove znadu biti u jordanskoj dolini, okupaše se svi radnici u Jordanu, povećeraše, a zatim se razvi zabava. Jedni filozofiraju, drugi čitaju i raspravljaju o čitanome, a tamo, u uglu dvorane, sastalo se veselo društvo. Zaori jevrejska pjesma „El jivne hagali“ (Bog će podići Galileju), koju prihvatiše svi prisutni. Tada skoči na noge široki plavokosi i plavooki momak i započne ple-

* Skraćeno prema knjizi „Jiskor“. (Berlin, Jüd. Verlag.)

sati. Njegovo veselje upali i druge, i svi zaigraše palestinsko hora-kolo. Igrali su sasna zanešeni, divljim veseljem ljudi, koji su se oslobodili ropstva. Kolovodja je Moša Barski — — —

Uto doba već je Moša išao i na stražu.

Svoju je službu svagda vjerno ovršio. Jedne tamne noći dotjerao je dva arapska lopova, koje je ulovio u krađi. Bijaše to čudan prizor; Naprijed dva Arapina, a za njima Moša. U jednoj ruci revolver, a u drugoj zaplijenjene puške. Moša Barski je dobra srca. Kad su Arapi molili milost, i rekli, da ih je glad na krađu natjerao, zauze se Moša za njih, pa ih pustiše s puškama na slobodu — — —

Jednoga jesenskoga popodneva jašio je Moša iz Daganije u koloniju Milhamiju, udaljenu jedan sat. Pošao je po lijek za bolesnoga druga. Mnogo je vremena prošlo, spustila se i noć, a Moše još nema. Nasta nemir i zabrinutost, a drugovi podjoše na sve strane da ga traže. Oko ponoći nadjoše ga mrtva u polju. Šest arapskih razbojnika zaskočiše ga, da mu otmu konja. Teško ranjen vidio je Moša, da za njega nema spasa. Bičem je potjerao konja, koji je do-

jurio sam kući. Borio se junački do zadnjega metka. Dvojicu svojih neprijatelja oborio je i skupo prodao svoj život. — Ožalošćeni su drugovi obavijestili Mošinog oca o smrti njegovog junačkoga sina. Otac im odgovori divnim jevrejskim pismom, u kojem ih sokoli, neka i dalje ustraju i obećaje, da će poslati i mladjega sina u Daganiju, da im bude vjeran drug i Mošin zamjenik. —

Maksim Gorki o židovstvu u knjizi „Štit“ (1916).

Koliko mogu prosuditi, Židovi su bolji Evropejci, nego li mi Rusi. U njih je duboko uvriježeno čuvstvo štovanja ljudskog života i rada. Divim se ustrajnosti Židova, koji vjeruju u pobjedu dobroga nad zlim i u mogućnost sretnog života na zemlji. Židovi, taj stari i pojačani kvasac čovječanstva, donijeli su u svijet blagoslovenu misao optimizma...

Biblija je jedna izmedju ponajboljih knjiga na svijetu. U njoj je napisano, da su svi ljudi jednaki pred Bogom, a zemlja da je božija. Zapovijed o ljubavi prema blišnjemu, stara je židovska zapovijed, kao i „Ne ubij, ne krađi“ i mnoge druge...

da ishode za napaćene rumunjske Židove bezuvjetna čovječanska prava i sigurnost za provedenje ugovora u budućnosti. Ali centralne su države baš u ovom pitanju pokazale veliku popustljivost i želju, da se ne upliću u „unutarnje poslove“ Rumunjske. Dabome, tim svojim mlakim držanjem dali su svojim neprijateljima samo novo oružje u ruke.

Bacimo li pogled na prošlost, tada vidimo, da su između godina 1878. i 1914. mnogi državnici i političari odlučno prosvjedovali protiv perfidije rumunjskih vlada. Tako je godine 1902. državni tajnik Udruženih država, Hay upravio svim državama notu, koja je pobudila senzaciju. A godine 1913. podigli su u ime civilizacije svoj glas za prava rumunjskih Židova talijanski ministar Luzatti i sadašnji francuski ministar predsjednik Clemenceau. U koru onih koji su pozivali vjerolomnu rumunjsku vladu, da skine ljagu s evropske kulture, nije se nalazila niti njemačka, a niti austrougarska vlada. A barem sada, pri sklapanju bukarestanskog mirovnog ugovora, mogli su zastupnici Njemačke i Austrougarske pokušati, da ishode provedbu svojih vlastitih zahtjeva u berlinskom ugovoru iz g. 1878. Ali oni su propustili ovu jedinu i značajnu zgradu i iskoristili su ju za mešetarenje s petrolejem, šumama, željeznicama i drugim još materijalnim dobrima, te novcem.

(Zastupnik dr. O. Cohn, nezav. socijalist u berlinskom Reichstagu, dne 4. jula 1918.)

O ugarskim Židovima.

Mađarsko židovstvo ne uživa velikih simpatija kod Židova u svijetu. Već je prošlo nekoliko decenija, kako su se mađarski Židovi istrgnuli iz zajednice svjetskoga židovstva, e bi izmakli svim onim nadama i težnjama, koje provejavaju cijelokupno židovstvo. Upravo je nečuveno, kolika je ravnodušnost u nekim slojevima mađarskih Židova za sve, što bi im moralo biti sveto. Pomanjkanje dostojanstva i samosvijesti karakteriše jedan dio mađarskog židov-

... U svojoj mladosti čitao negdje ove riječi židovskog mudraca Hilela: „Ako nisi sam za sebe — tko će biti za Tebe? A ako si samo za sebe — čemu si na svijetu?“

Smisao ovih riječi pričinio mi se odmah veoma mudrim i ja sam si to protumačio ovako: Moram se sam pobrinuti, kako ću što bolje živiti i ne smijem opteretiti tuđa ledja svojim brigama. Ali, budem li se skrbio samo za svoju ličnu korist, tada će moj život biti beskoristan i lišen ljepote i smisla.

Hilelove riječi duboko su se zasjekle i moju dušu i ja uvjeravam svakoga, da mi je ova mudrost bila čvrsta potpora na mojem teškom putu. Svojom jasnom filozofijom, Hilel mi je dosta puta pomogao. I ja držim, da je židovska mudrost općenitija i znamenitija, nego ikoja druga. Ne zato, što je možda starija i izvornija, već zato, jer se u njoj nalazi obilje pravog čovjekoljublja, koje visoko cijeni čovjeka...
Iz ruskog preveo I. Sch.

„Jiskor“

Pod gornjim naslovom izdao je Jüdischer Verlag, (Berlin, W. 15. Stehsische

stva. Mađarski su asimilanti pojava, koje nigdje na svijetu nema. U Ugarskoj vlada upravo epidemički krštenje i svi pojavi pokazuju znakove propadanja. Da su prilike mađarskih Židova upravo neodržive, pokazuje skupština jednoga židovskoga literarnog društva, koja je održana 16. lipnja o. g. u Budimpešti. Na toj skupštini držao je narodni zastupnik Pavao Farkas predavanje o psihologiji promjene vjere. Što se je ovaj gospodin usudio reći, a da nije naišao na prosvjed svojih slušaca, a niti predsjednika, rabina Dr. Ilije Adlera, to se još nije sa židovske strane javno govorilo. —

Farkas je izjavio, da bi se on bez razmišljanja pokrstio, kad bi to zahtijevalo jedinstvo mađarskoga naroda, a protiviti se mješovitom braku, da bi značilo povratak u geto! Najjadnija točka njegova govora bio je zahtjev, da se pred istočnim Židovima, u interesu mađarstva, zatvore granice Ugarske, „jer je dužnost ugarskoga židovstva, da svakako najstrože mjere provede protiv useljenika iz Galicije, koji mu nijesu srodni niti po moralu, niti po krvi, a niti po mišljenju“. Na očigled takovih izjava mađarskih Židova namiče se nehotice svakome svjesnome Židovu misao, nije li mađarsko židovstvo — izuzev njegov svijesni dio — ostalom židovstvu doista posve tuđe, po moralu, mišljenju i po krvi?!

Ako svi znaci ne varaju, dobit će „Judeo — Mađari“ doskora svoju lekciju, a nitko ih ne će moći žaliti, jer nijesu drugo zavrijedili.

Sven Hedin o cionizmu.

God. 1916. proputovao je glasoviti švedski geograf, Sven Hedin, Siriju i Palestinu. Svoje dojmove sabrao je u jednu knjigu, koja je izašla pod naslovom „Jerusalem“ (Leipzig. Verlag F. A. Brockhaus). U ovom djelu govori Hedin i o cionizmu u posebnom poglavlju, te veli, između ostalog i slijedeće:

„... Bez sumnje bi Turska imala razne koristi iz jačeg židov. useljivanja. Već

str. 8.) „Knjigu sjećanja na pale stražare i radnike u zemlji Izraelovoj“. U knjizi naći ćemo 13 životopisa divnih Židova, koji su neopisivom ljubavlju i ustrajnošću, svladavali najveće zapreke kolonizacijonog rada u Palestini, koji su svojim znojem i svojom krvlju natopili svetu zemlju. S kakvim svetim žarom i uzvišenim idejalima pioniri našeg naroda žive i umiru na palestinskom tlu, to čitamo u knjizi „Jiskor“, koja je najljepši i najživlji dokumenat djelovanja novog židovskog jišuba.

Nijedan ozbiljan Židov, bio on star ili mlad, ne će moći pročitati bez ganuća i zanosa ovu neobičnu knjigu. Ova je knjiga kadra, da približi mladožidovskom pokretu i najokorelijeg asimilanta samo ako on ima u sebi instinske ljubavi i smisla za borbu i idejale.

Knjiga „Jiskor“ je osebujna novost u mladožidov. literaturi. To je spomenik, što ga podigoše židovski radnici u galutu svojim poginulim drugovima, radnicima i stražarima u židovskim kolonijama Palestine.

U „Jiskoru“ naći ćemo također zanimljivih podataka i uputa o židovskom kolonizacijonom djelovanju i o žid. radničkom pitanju u Palestini. Lijep uvod napisao je

sada su Židovi potakli neka industrijalna poduzeća i vanredno unapredili vinogradarstvo i sadjenje narandža u Palestini. Njima imade Palestina da zahvali nasade eukaliptusa, isušenje močvara i obradivanje od prije pustih zemljišta. Time se već dosada znatno uvećao porezni prinos zemlje. Inteligencijom i radnom sposobnosti nadvisuju Židovi urodjeno pućanstvo. Kad bi im turska vlada dala istu zaštitu i iste pogodnosti, kao drugim narodima, tad bi oni rado postali turski podanici, a na taj način razvijale bi se u zemlji samoj one duševne sile za industrijalna i tehnička poduzeća, koje se sada moraju primati iz Evrope. ...

Na svijetu živi 12 milijuna Židova. Nema govora o tome, da bi se svi naselili u Palestini, a to nije niti moguće. ... Prema židovskom stanovištu radi se samo o tome, da se stvori jezgra kristalizacije koja će djelovati protiv raspada židovske rase. Cijonizam je dakle borba židovstva protiv uništavanja. Njegov je cilj sakupljanje čisto židovskog pućanstva u Palestini, kojem će biti ratarstvo gospodarstvena podlaga, a jevrejski jezik, narodni govor“ ...

Iz jugoslavenskih zemalja.

Umri. Prič. poruč. 25. dom. pješ. puk. Vladimir Basch iz Sarajeva umro je je tek 22. godine star, nakon kratkog bolovanja, 22./VII. i sahranjen je uz veliko saučešće u Zagrebu. Pokojnik bijaše posjednik vojničkog križa za zasluge III. razreda s ratnom dekoracijom i s mačevima, te srebrne i brončane kolajne. — Odlikovani prič. poruč. Milan Neumann iz Zagreba, brat poginulog prič. natp. Rikarda Neumanna, podlegao je teškoj bolesti na fronti. — Čast njihovoj uspomeni!

O radu Bnot Cijona u Zagrebu. Tko god je upućen u prilike, morati će priznati, da su iz kola židovskih djevojaka „Bnot Cijon“ izašle vrsne sile za cionistički pokret i da je ova organizacija pružila sjajan dokaz za to, da su naše djevojke kadre s najvećom požrtvovnošću i ustrajnošću sudjelovati u radu za židovski narod. I doista,

Martin Buber. Cijena je knjizi 6.50 maraka • poštarina 78 feniga. Tko god hoće da znade zašto je u nas cionista toliko jaka vjera, da će nam uspjeti izgraditi narodni život na rodnoj grudi, tko god želi da upozna junacko koljeno mladih Židova, novih Makabejaca — taj neka što prije pročita knjigu „Jiskor“.

Židovski arhiv.

Napadaji na Židove postaju sve to jači. Svaka prilika se iskorišćuje ne samo zato, da se Židovi kleveću da su odgovorni za sve nepodopštine u ratno doba, već ih proglašuju i kukavicama. Mi pak znamo, da zapravo stotine hiljada naših suplemenika stoje na fronti, da je mnogo desetaka hiljada poginulo i osakaćeno, a nebrojeni da su stekli visoka odlikovanja za hrabrost. Tko hoće da ove klevete pobija, taj neka materijalno i moralno podupre „Židovski arhiv“ u Beču.

Dužnost je stoga svakoga Židova, a u prvom redu onih, koji su u vojsci, da priopće podatke, imena, četu, palih, ranjenih i odlikovanih kao što i na bojištu nalazećih se Židova uredništvu „Jüdisches Archiv“ Wien II. Praterstrasse 43 -

ako se osvrnemo na prošlo godišće, tada moramo ustanoviti za Bnot Cijon pohvalnu činjenicu, da je djelovao uz najteže prilike, i skoro osamljen; da je umio okupiti oko sebe i druge agilne sumišljenike, te tako postao žarištem mladožidovskog života u Zagrebu. Sva nastojanja cijonista u Zagrebu skopčana su s imenom Bnot Cijon. Poslovanje povjerenstva Žid. nar. fonda, propaganda cijonizma, uprava našeg lista „Židov“, priredjivanje predavanja, svečanosti, i redovitih sastanaka, ustrojenje jevrejskog tečaja i pjevačkog zbora, sve je to područje rada marljivih i oduševljenih odbornica i članica „Bnot Cijona“, Hvalevrijedno je takodjer nastojanje Bnot Cijona, da svoje članice uputi što bolje u židovsku povijest, literaturu i u aktuelna pitanja židovstva. Veliki smisao pokazale su naše vrijedne kćeri Cijonove i za socijalan i uzgojiteljski rad: Priredjivanje dječjih predstava na Purim i Hanuku, aktivno sudjelovanje u ferijalnoj koloniji, priredjivanje večera na Jomkipur za zarobljenike, izleti u prirodu, dokazi su za to. Djelovanje Bnot Cijona nije se ograničilo samo na Zagreb, već i na sva veća mjesta u pokrajini, gdje su takodjer osnovana djevojačka udruženja, koje je zagrebačka organizacija podupirala savjetom i djelom. Duša uspješnog i korisnog rada naših dičnih Bnotcijonka, bijaše skronna, ali neumorna predsjednica, gdjica Mirjam Weiller. Ona i njezine družice lijepo su shvatile zadaću moderne židovske žene, koja treba da bude lučonošom židovstva u društvu i obitelji i suradnik u nastojanju muževa, da se ostvare židovski narodni idejali.

Dobrotvorni Židov. akad. potp. društva u Zagrebu. „Žid. akad. potp. društvu“ pristupili su nadalje kao članovi utemeljitelji: Hrv. slav. zem. hip. banka, Jaques Reiss, Hugo Altschul, Antun Goldschmiedt, Dr. Hugo Kon, Dr. Leon Plachte, Dr. V. Scholler, Adolf Neumann (Ivanska), Mijo Weiss (Donja Stubica), Hebra Kadiša (Križevci), Dragica Weiss (Karlovac), sa 100 K. Zatim Izr. bog. općina Zagreb i Izr. bog. općina Bjelovar sa godišnjom potporom od 100 K, te Hrv. slav. dalm. zem. vlada sa godišnjom potporom od 200 K

Svim plemenitim darovateljima zahvaljuje se društvo najtoplije.

Pozor! Dopisi koji se odnose na uredništvo ili upravu „Židova“, neka ništa ne sadržavaju, što se odnosi na Žid. nar. fond, a niti obratno. „Židov“ i Žid. nar. fond, imadu doduše istu poslovnicu, ali odvojenju upravu i posebne arkive, pa se lahko može dogoditi, da pojedini dopisi ostanu djelomično neriješeni. Zato neka se šalju vazda posebni dopisi „Židovu“, a posebni Ž. N. F.-u. Oboje na adresu: Zagreb Petrinjska ulica 22.

ŽIDOVSKI NARODNI FOND.

Svrha je Židovskog narodnog fonda da u Palestini kupuje i stiče zemljište, koje će ostati neotuđivim imetkom židovskog naroda. — Žid. narodni fond utemeljen je na V. cion. kongresu god. 1901. i posjeduje već preko 8. milijuna kruna. Prihodi neprestano rastu, a iznosili su god. 1917. oko 2 i pol mil. kruna.

Izkaz darova

iz jugoslavenskih zemalja austro-ugarske monarkije.

Za vrijeme od 10./VII. do 25./VII. 1918.

Opći darovi.

Karlovac. Paula Berger, Jelka Reiner po 10.—, poručnik Miroslav Fröhlich 20.—. 40.—
Sarajevo. Sakupio u hramu insp. Djaen 150.—, Erna Atijas i Isak Papo otkup cvijeća 4.60, Luna Montilja u kući Kalmi Musafia sakupila 31.56, Moritz D. Papo dar u hramu 20.—. Sakupljeno prigodom Herzlove svečanosti 174.70. 380.86

420.86

Škrabice.

Sarajevo. Jakob Ast br. A 20987: 3.—, Flori Altarac br. K 69014: 22.56. 25.56

Masline.

Prijedor. Gustav Seidemann na ime B'not Cijon u gaju Gideona Seidemanna 20.— u istom gaju na isto ime 10.—. 30.—
Bjelovar. Na zarukama Epstein-Rosenberg na ime zaručnika 80.—. 80.—
Banjaluka. Sarina Papo na ime brata Samuela Papo 10.—, Pepi Poljokan na ime „Debora“ u znak hvale 10.—. 20.—
Sarajevo. Po 50.—, Salamon Mevorach na ime Rachela Mevorach prigodom godišnjice smrti u gaju Mazalte Pessach, Salamon Ovadia na ime Nachmann S. Lewy, Isidor Haim Papo na ime Haim Mordechaj Papo, Židovsko narodno društvo na dan smrti supruge predsjed. g. Weitznera na ime Dora Weitzner po 70.—, Josef Stoc'hammer na ime Moritz, Sternberg, po 20.—, Albert Ozmo na ime Klara i Leon Ozmo, Albert Rechnitzer na ime Johanna i Heinrich Rechnitzer, po 10.—, Salamon Mevorach na ime Anka Sauerbrunn, Moise Montilja na ime Salamon Mevorach, Ing. Oskar Grof na ime Sofie Grof, Savj. Žiga Basch na ime pok. Gjura Herzman, Silvio Papo na ime Moise Sal. Papo, Palomba Levi na ime Lore Levi, Leon Finzi na ime Ascher Finzi, S. Jakob Levi, Firma Török, Serafina Greif, Adler Paula, David Münzer, Julius Adler, Julie Adler, Hillel Zwiwdling, M. Danon, Julius Singer na ime Sofie Singer, Oblt. M. Musafia na ime Hadži A. Musafia, Dr. Beno Klinger, Bianka Pinto, Rebeka Pinto, Friedrich Deutsch, Betta Zwecher, M. Blatt, Paul Furcht, Ruža Furcht, Berta Klein. Anny Klein, Bernardo Klein, Ludvig Furcht, Sabine Pressburger, Selma Papo, Sabetaj Papo, Otto V. Roubiček na ime Helene Roubiček, Dr. Goldfarb na ime Felix Samson, Sida Finzi, Lisa Levi na ime nastradalog Dr. Töröka, Matilda Montilja na ime Leon M. Levi. Po 30.— Salamon Perera, po 100.— društvo „Moriah“ 830.—

Osijek. Po 50.— I. N. Schulhof. Po 10.— Žiga Reich, Margit Ritscher, Lav Engel, Ida Beck, Mirko Kraus, Dr. Edmund Fischer. 110.—

Bihac. Sakupili R. i M. Atijas, a darovaše po 10.— Rachela Atijas na ime Izrael Mevorach, Lt. S. Atijas na ime Levi Atijas, Sabetaj Levy na ime Juda Löwy, Blanka na ime Juda Maestro, Mošo na ime Samuel Altarac, Aron na ime Beja Kavezon, Sarina na ime Rena Abinun, Simha Atijas na ime Isak Löwy, Rika Kavezon i Blanka Atijas na ime Sevi Attias, Sofia na ime Luna Altarac, Jakob na ime Rafael Atijas, Gražia na ime Rena Lewy, Mazalta na ime Sevi Atijas, Regina Lewy na ime Erna Goldschmiedt, Regina na ime Rifka Löwy 160.—

Vukovar. Sakupila Riza Weiner 150.— Mitrovica. Herzlova svečanost po A. Sommeru 119.10

Nikšić. Johannan Than u „gan Malka“ 4 stabla 39.52

Tuzla. Louisa Zaloscer na ime i u gaju Dr. Hosea Jacobi 50.—

Zagreb. Klara Barmaper na ime i u gaju Dr. Hosea Jacobi 50.— Rothmüller Anna i Josip 20.—, Lurion Otilija 10.—. 80.—

Karlovac. Židovska omladina na ime palog druga Djure Hermana 50.—, David Meisel, 10.— Stefa Steiner, 10.— Grete Aschkenasy 10.—. 80.—

Zemun. Zemunska cijon. omladina na ime Jaques Oser, Budapest 100.—

1848.62

Darivanje zemlje.

Bjelovar. Na zarukama Epstein-Rosenberg sakupljeno na ime zaručnika 100.—

Djakovo. Sakupile Anka Sommer i Münz 132.—

Zemun. Cijonistička omladina na ime I. Dorfa, nadkantora 50.—

Sarajevo. Sakupila medju učenicama I. raz. Ester Pinto 50.—, Silvio Abinun 23.50. 73.50

355.50

Roba.

Višegrad. Blanka Levy 29.32

Sarajevo. Moise Montilja 37.—

Bjelina. Poalot Zion 86.75, Simha Montilja 14.60 101.35

167.67

Evakuirani Židovi

Mitrovica. Herzlova svečanost 119.10

Bjelovar. Žiga Pollak 20.—

139.10

Kolonija „Členov“.

Sjениčak. Hinko Fröhlich 10.—

Mitrovica. Herzlova svečanost po Adolfu Sommeru 238.20

Kassa. Josip Richtmann 20.—, Josefina Richtmann, Terka Richtmann po 10.—

Eruš Horvat obt., Elisa Lustig, po 5.— Dr. Ž. Brüll 20.—. 70.—

Sarajevo. U kući g. Viktorio Finzi sabrao Haim Papo, a daroval Viktorio, Muško, Heinrich, Mirjama, Vida, Matilda Finzi, Isak Musafia, Albert Gaon, Leon Albahari 100.—. Sakupila Rachela Montilja 30.—. 130.—

Bihac. Sabetaj Levy bez iskaza 82.61

Bjelina. Po K 10.— Daniel Salom, Izidor, Zlata, Matilda, Sara, Benjamin i Abraham Kabiljo 90.—

620.81

Jevrejske škole.

Nagyharsany: Sakupljeno u bašci 43.—, Daniel Salom 25.—, Kušo Alkalay 20.—, Mošo Poljokon 20.—, Po 10 K

Šekel

je temeljni kamen cijonističke organizacije. Plaćanjem šekela (K 2.—) priznaje se pristajanje uz cijonizam. Samo platioci šekela imadu pravo da sudjeluju pri izborima delegata za cijonistički svjetski kongres i za zemaljske cijonističke konferencije.

Darujte za tiskovni fond!

Avram Papo, Alabert Finzi, Ješua Israel, Elias Kabiljo, Daniel Finzi, Salamon Gaon, Samuel Montilja Livno, Herman Sprung, Jakob Alkalay, David Hajon, Elias Kabijo, Ješua Salom, Levi Zadik, Daniel Salom, Albert Papo, Rafael Gaon, Moritz Danon, Isidor Masafia, Albert Alkalay, Haim Kabiljo, Salamon Papo, Joži Kabiljo, Isak Kabiljo. Po 5 K Moritz Papo, Rafael Salom, David Papo, Abraham Pessach, Jichak Abinun, Samuel Papo, Elias Altarac, Lezo Papo, Danon Elias, Jakob Kabiljo, Mošo Alijaš, Rafael Albahari, Sumbulović Daniel, Papo Gabriel, Zadik Danon, Avram Danon, Rafael Papo, David Gaon, Majer Bararon, Moritz Dajuda, Kamhi, po K 15.—, Isidor Sumbulović 12.—, Alfred Karpis 7.—. Daniel Salom 4.—, Abraham Pessach, K 6.— Israel Romano. Salamon Gaon. Po 3.— Haim Kamhi, Moritz Finzi, Isak Hajon, Albert Gaon, 3-60 Albert Finzi. Svi su iznosi sakupljeni po Jichaku Abinun.

508-60.

Pomoć Palestini.

Prijedor: Tinka Meworach 5.—, Šandor Weiler 20.—, Gustav Seidemann 10.—. 35.—
Bjelina: Simha Montilja 50.—. 50.—
Kravarsko: Po 20.—, Josef Schwarzenberg 20.—
Osijek: Po 100.— Eugen Löbl. Sakupljeno prigodom Herzlove svečanosti. Po 50.—. Thea Ritscher, Bar-Giora po 30.— Ervin Krzusz, 4.—, Rikard Fischer, 3.— Milan Block, 10.—, Riza Weiner, 3.— Fritz Krausz, 250.—
Križevci: Po K 50.— Robert Pscherhof Po 30.— Zora Hirschl, Lavoslav Schwarz, Po K 20.— Elza Schönbaum, Zlata Pscherhof, Po K 10.— Mr. Ph. Viktor Weisz, Milan Katz, Hinko Schwarz Ignatz Breyer, Josip Brenner. Po K 2.— Zora Hirschl, Vera Hirschl, Milan Hirschl, Ferdo Hirschl, Jakob Hirschl, Dragutin Hirschl, Roza Pscherhof, Julči Pscherhof, Lavoslav Pscherhof, Jašo Breyer, Žiga Breyer, Vilko Schwarz, Mivoslav Schwarz, dr. Weiss, Ema Pollak, Elza Penner, Matilda Kende, Olga Buchsbaum, A. Margulit, A. Goldschmidt, L. Grossmann, Mijo Neuman, Josip Goldberger, Adolf Jobol, Wien, Reglna Fischer, N. N. po K 1. 453.—
Tuzla: Sultana Abinun 22.—
Sisak: Dragutin Plauer 10.—
Karlovac: Herzlova svečanost 1000.—
Sarajevo: David S. Perera 30.—
Krapina: Jakob Spitzer, 10.—
Vinkovci: Sakupio odbor žid. djevojaka. Po K 20.— Löwy, Miskolezy, Auginfeld, obitelj Zilzer, Rudolf Gross, obitelj Hirt: Po K 10.— Schön, Marberger, Adler Isak Schlesinger, Žiga Brichta, Moritz Schlesinger, Hermann Klein, Mr. Strauss, Kohn, Grünfeld, Rosenberg, Kohn, Dr. Lang, Max Borowitz, Braun, Breslauer. Po K 6.— Kastner, Hirtweil, Adler, Schlesinger, Hofman, Hirsch, Pollak. Po K 5.— Elöd, Pollak, Reich; Po K 4.— Sauer. Schlosser, Grünfeld, Heinrich Blumenstock, Josef Broder; Po K 3.— Marton, Abraham, Breslauer; Po K 2.— Deutsch, Rotmann, Kaufer Slavko, Sohr, Martin Schlesinger, Artur Gross, Schlesinger Slavko, Sohr, Berta Krausz, Beck Samuel, Kadelburg Tobias, Kaiser Ljud. Po K 1.— Kadelburg, Neumann Simon, Schlesinger Wilhelm. Po K 15.—

darovi raznih darovatelja. Giza Deutelbaum 20 K K 473.—
Zagreb: David Spitzer po K 10.—; ostatak Herzlove svečanosti K 40.—. Po K 100.— Hinka Franka sinovi; Po K 20.— Rudolf Pollak, po 10.— Roza Schwarz, Dr. Gavro Schwarz; Po 200.— Max Wohlmuth, Roza S. i Ella M. 10. K 400.—
Bjelovar: Po 50.— Dr. Jašo Herrnstein. Ferdo Singer, Gustav Hirschl, Ig. Fürst. Po 30.— Albert Berkeš, Makso Stern, A. Steiner, J. Lausch. Ljud. Altmann K 10.— Prof. I. Szemnitz, Dr. Lj. Schein, Ernst Pollak, R. Ebenspanger, B. Mandel, Braća Breyer, Eugen Berger, fin. savjetnik Ilija Schwarz, Jakob Fürst, Jašo Berkeš, Robert Herrnstein, Berta Wohlmuth, Kat. Neumann, po K 6.— Spiller sud. vij. Dr. Hinko Gottlieb, po 5.— Prof. R. Schey, Emil Kraut, Sam. Stern, po 2.— H. Epstein, L. Fischer, 531.—
Palanka: Sakupio David Zaharija: David Tajtacak po 200.—, po 100.— Stevan Kohen, po 50.— Adolf Munke, Biti Zaharija, po 100.— David Zaharija, Jakob Albahari, Smederovo 20.—, Žanku Munk 10.—, Binju Pinto 30.—, Šalom Zaharija 20.— 580.—
Mauthausen: Oskar Berger, 18.—
Bihać: Društvo žid. omladine 50.— Menachem Löwy 30.—, Moise Pinto 20.— Attias Rafael 14.—, Joroham Löwy 10.— Avraham Attias, Sofija Altarac po 6.—, Mazalta Attias po 5.—, Rab. Avram Attias po 3.—, Moše Attias, Aron Kavezon, Blanka Maestro, Huseinbeg Ibrahimpašić, Rifka Pinto po 2.—, Luca Jurčić po 1.—, Anka Ivankić 1.—, Josip Tumić 1.—, Lemeš eff. Ibrahim 1.— 158.—
Bos. Petrovac. David Kavezon . 50.—
Sarajevo. Sakupila Ester Močvor u. IV. raz. sred. škole. . . . . 68.—
Božjakovina. Sonnenschein . . . 10.—
Višegrad. Erna i Blanka Löny . . . 20.—
Požega. Manfred Sternberg . . . 20.—
Zemun. Žid. omladina. . . . . 200.—
Beograd: Sakupili Isak Amar i Leon Papo; Isak Amar, Deutsh, Binja Nachum i brat, Regina Amar, po 20.—. Po 10.—, Leon Papo. Po 50.—. Nisin B. Aron, Haim Elias, David Suzin, Ašer Konfino, Po 100.—. Rašela I. Tajtacak. Po 40.—, Avram S. Koheu Simon. Po 30.—, Miša Levi, Josip Eškenazi, Avram Levi. Po 20.—. Ješa H. Ješua. I. M. de Majo, E. Mošić, Klara Kadmon, Miha Men., Efraim, Leon Kabiljo, Braća H. Gabaj, Mešulam, S. D. Demajorović, Isak M. Medina, Gavra Nachmijas, braća Mandil, Mošo Testa, Rafael Koen, Israel Tajtacak, B. Demajo, Avramović i komp., H. I. Benzion, Jakov Tesia, Jakov Konforti, Majer Karijo, Binja Mandil, Maks Kren, L. Alkalay i I. Kalmić, Rach. Gabaj, B. I. Bencion, R. I. Rubinović, Moša Amar, Alfred Albala, Moric Demajo. Po 10.—. Rafailo Altarac, Jakov Ruso, Jakov Arueti, Josip Karijo, Fried. A. Gabaj, Braća Neumann, Salomon I. Koen, M. H. Pinhas, Alf. Hason, Men. M. Koen i komp. Salamon Jiz. Russo, Avram Medina. Po 15.—, Jakob Bararon L. Rafailović. Po 11.— Naftali M. Levi. Po 10.—. D. i A. Karaoglanović, Vinuča Gabaj, Marko Nahmias, Koen i Albahari, Avram Mandil, Josip M. Kalmićo Katorivas Ovadja, Arueti i Rubenović, Mošo B. Josip. M. R. Altarac, Simon Bararon, Josip Anaf, S. D. Simha, Isak Sason, Jak. I. Eškenazi, Avram Benarojo, David

Adut, S. Kalju i A. Albahari, Josip Avramović, Jakov B. Ruso, Avram Karon, I. Benvenisti: Leon Konfino, Braća Rubinović, G. B. Avram, Kalmić i Koen, Mevorach, Avram Anaf, Ješa Ješua i Medina, N. N. Danilo Albahari, Vili Schosberger, Po 6.—. Leon Simon, Po 5.—. Haim D. Ruso, Kabilja i Elias, D. Benvenisti, Josip Mandilović, Jakovljević i komp., Zunana, Po 4.—. Isak B. Josip, Kalef, Rafailo Adonja, Mošić, Kalef. Po 2.— Izrailo Alfandari, Josip D. Ruso. 1761.—
K 6169.—

Farma „Kineret“.

Sarajevo: Djev. društvo „Moriah“ 200.—.

Pregled.

Unišlo je dakle iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije 4805-40
Iz Bosne i Hercegovine 2673-20
Iz garnizona, zaposjednutih zemalja i, bojišta 2977-12
Ukupno . K 10455-72
Od 1./I. do 15./VI. unišlo je ukupno K 72991-64.

Preko milijun franaka!

Prema izještaju glavnog ureda Žid. narodnoga fonda u Haagu iznose prinosi za Ž. n. f. u prvom polugodištu 1918. preko milijun franaka. Od te svote otpada na jugoslavenske zemlje preko 50.000 K. Dosada nije nijedno polugodište donijelo toliku svotu. To je dokaz za sve veći popularitet Ž. n. f. među Židovima svih zemalja.

Kolonija „Členov“.

Sakupljanje prinosa za zemljišta, na kojem će se osnovati kolonija „Členov“, napreduje. Ima nade, da će do konca 1918. biti sabrana potrebna svota od milijun franaka. Austrijski su cionisti odlučili pridonijeti 250.000 kruna, a američki cionisti 80.000 dolara. I jugoslavenski cionisti započeli su sabiranjem za koloniju „Členov“. Dosad je unišlo oko 12.000 kruna. Medjutim, tom se svotom ne smijemo zadovoljiti. *Naša je dužnost, da do konca 1918. sakupimo za tu svrhu najmanje 20.000 kruna.*

Porez u korist Ž. N. F.

Samooporezivanje sjajno je sredstvo sabiranja za Židov. nar. fond. — U našim krajevima imademo vrlo malo porezovnika narodnog fonda. — Dužnost je svih sumišljenika, da što veći broj Židova obvežu na točnu mjesečnu uplatu narodnog poreza. — A u prvom redu, neka svi cionisti pristupe samooporezivanju u korist Ž. N. F.!

Darovateljima i povjerenicima Ž. N. F.

Upozoravamo naše povjerenike, da iskaze darovatelja što kraće sastavljaju, a darovatelje, da svoje prinose što kraće opisuju. — U prvom redu, svrha je naših polumjesečnih iskaza, da služe darovatelju kao potvrda, da je njegov prinos zaista priveden Ž. N. F. — Stoga je dovoljno u izkazu navesti ime darovatelja, a kod darova za maslinovu šumu, zemlju, zlatnu knjigu, ime na čije se daruje, odnosno vrt, gaj itd. u kome se masline imaju zasaditi. Sve su druge oznake umjestne samo onda, ako služe kao propaganda za Ž. N. F. Mi ćemo svakako, bez obzira na izvještaj, udovoljavati željama darovatelje kod

ispunjavanja diploma. U diplome upisat ćemo svakome, što god želi.

Ujedno smo slobodni upozoriti darovatelje, da poradi pomanjkanja papira i radnih sila, ne ćemo u buduće posebno izkazivati darove manje od K 2, već ćemo ih iskazivati kolektivno.

Širom svijeta

Istočni Židovi i brest-litovski mir.

Brest-litovskim mirom stupilo je pitanje istočnih Židova u novi stadij. Pogrančne zemlje, koje su tim mirom odcijepljene od Rusije, sada su pod utjecajem Njemačke. U tim zemljama žive jake židovske manjine, osobito u Poljskoj i Litvi. Njima je mirovni ugovor donio razočaranja. Dalekovidni diplomati mogli su mnogo toga učiniti za bolji razvoj tamošnjih prilika garancijom narodnoga samoodredjenja i zaštitom manjina. To se nije dogodilo, već su Židovi izručeni na milost i nemilost većini. Međutim, bez udovoljenja opravdanih židovskih zahtjeva za kulturnom autonomijom u Poljskoj i Litvi, ne može doći do sredjenih prilika u tim zemljama.

Značajan dokument. U ovo teško vrijeme, što ga proživljujemo mnogi su Židovi došli u priliku, da razmisle o sebi i svojem narodu. Osobito u vojništvu i zarobljeništvu. Mnogi su našli put svojem židovstvu, koje su prije zanemarivali. Tko god je imao ljudskog ponosa i osjećaja, taj je iz onoga, što je čuo i vidio, morao povući konzekvenciju, da je za Židove jedino dostojno mjesto u taboru svijesnoga židovstva. Lijepo je ovaj preokret izražen u pismu jednog žid. zarobljenika, koji veli: „Ti se čudiš? Znaj dakle: Mi smo svi postali cionisti. Ili, da se bolje izrazim: Mi smo došli do spoznaje, da smo Židovi. Problem židovstva postao je za mene svet i ozbiljan. Kad bi ti znao, kako meni godi ovaj osjećaj osjododjenja samog sebe, ovo spasenje. Pobjeda je doduše izvojshtena poslije dugih, teških unutarnjih borba. Ali kako je slatka nagrada! Pojmiš li, što znači to za mene. Ne moram više krzmajuć, nesigurno i sramežljivo misliti: „Ja sam Poljak! — već mogu otvoreno, naravno i ponosno izjaviti: Mi Židovi...“

Židovsko narodno vijeće u Rusiji.

Vijeće broji 70 članova i sastavljeno je ovako: 28 cionista, 12 ortodoksa, 8 palecionista, 8 od pučke stranke, 7 od „ujedinjenih“ i 7 od „pučke skupine“. „Bund“, nije poslao svojih izaslanika.

Alliance Israelite. Netom izašli godišnji izvještaj Alliance sadržaje opširni izvještaj o mnogostranoj pomoćnoj djelatnosti toga društva. Izvještaj opisuje akcije oko skrbi za bjegunce i za bijedno i oskudno pučanstvo okupiranih krajeva i Galicije. U te je svrhe Alliance od početka akcije izdala K 11,300.000.—. Od početka rata s Amerikom moglo se dobiti pomoćnih sredstava samo za Rusku Poljsku. Nadalje spominje izvještaj zajedničku pomoćnu akciju za palestinske evakuirce, koja se sada nastavlja i nastojanja oko postignuća građanske i političke jednakopravnosti Židova u Rumunjskoj, koja su svakako ostala bez uspjeha. Onda se spominju izgredi protiv Židova u Galiciji, u prvom redu pogromi u Krakovu i Wieliczki, a napokon dolazi pregled društvene imovine.

Ukrajinski ministar trgovine, Židov. U kabinetu hetmana Skoropadskog obavlja funkcije ministra trgovine, pred-

stojnik burzovnog odbora u Odesi, g. Gutnik.

Vladimir Korolenko za Židove.

Povodom izgreda protiv Židova, objelodanilo je poznati pisac Korolenko otvoreno pismo na građane, časnike i vojnike, u kojem pozivlje sve Ukrajinke, neka ustanu protiv ovih žalosnih pojava. Ovo je pismo izazvalo velik dojam.

Savez židovskih žena za kulturni rad u Palestini.

Savez je izdao svoj 10. izvještaj, koji se može dobiti u uredu Saveza. Berlin Burgstrasse 27 Bürohaus Börse. Izvještaj opisuje rad prošlog desetgodišta i završuje s programom za budućnost. Prije svega biti će uređeno i financijski obezbijedjeno uzorno gospodarstvo spojeno sa školom za žene. Kućni obrt će se proširiti, a osobito pletenje čipaka. Nadalje će biti potrebno osnivanje bolnica, sirotišta i dječjih utočišta, a posvetit će se velika pažnja brizi oko zaposlenja žena i djevojaka, kako bi poštenim radom mogle kruh zasluživati.

Novi nadržabin u Beču. Nadržabinom bečke izrael. općine izabran je dr. H. P. Chajes, dosadani nadržabin u Trstu i bivši profesor na sveučilištu i rabinskom seminaru u Firenzi. Dr. Chajes odvjetnik je učenjačke obitelji, koja se spominje već u 14. vijeku. Rodom je iz Galicije i općenito je poznat kao odličan radnik na polju židovske znanosti. U ovom ratu istakao se i kao organizator na polju ratne pripomoći, naročito se mnogo trudio za olakšanje sudbine žid. vojnika na fronti. Dr. Chajes je svijestan Židov, odličan znanstveni i socijalni radnik, pa je dostojan da bude duševna glava bečkog židovstva.

Bogoštovne općine za Palestinu.

Mnoge bogoštovne općine uvrstile su u svoj proračun svote, koje su opredijeljene za palestinske svrhe. Druge opet dopuštaju, da se pri tori daruje za općenito židovske uredbe, koje djeluju u Palestini. Neke općine izjavile su podupirati naročito Žid. narodni fond. Tako je općina u Moravskoj Ostravi, votirala subvenciju od 50.000 K, koja će se svota doznačiti žid. narod. fondu u deset god. obroka. Kada će naše bogošt. općine shvatiti duh vremena?

Rezolucija New-Yorških židovskih strukovnih udruženja.

Po primjeru engleske radničke stranke i americkanskog radničkog saveza primila su i ujedinjena židovska strukovna udruženja u New-Yorku (sa preko 200.000 članova) rezoluciju u korist osnutka židovske nacionalne domaje u Palestini. U rezoluciji zahtjeva se da mirovni traktat osigura židovskom narodu ravnopravnost i nacionalna prava u svim zemljama i slobodnu kolonizaciju u Palestini.

Tunis. Povodom izjave francuske vlade u korist cionizma, priredila je cionistička organizacija u Tunisu veliku židovsku demonstraciju u kojoj je sudjelovalo mnogo stotina ljudi. U svojim govorima isticali su govornici važnost te izjave i radost, što su engleska i francuska vlada složne u pitanju Palestine.

Perzija. U posljednje vrijeme proširio se židovski narodni pokret u Aziji. Iz Kavkazije prešao je cionistički pokret u Perziju, gdje živi oko 100.000 Židova. Perzijski su Židovi u ovom ratu mnogo pretrpili. Mnoge su općine, a osobito ona u Hamadonu, skoro sasna uništene. Ali ipak je u perzijskim općinama porasao interes

za vjerski i narodni preporod židovstva, dapače je osnovano „Cionističko udruženje za Perziju“ sa sjedištem u Teheramu, koje propagira jevrejski jezik i sabire za žid. narodni fond medju perzijskim Židovima.

Bilješke.

Knjiga o židovskoj politici rumunjske vlade. Ured cionističke organizacije u Kopenhagenu izdao je u više jezika knjigu „Židovska politika rumunjske vlade“ od d.a. S. Bernsteina.

U ovoj knjizi opisuje Dr. Bernstein borbu rumunjske vlade, koja teži za tim da uništi rumunjske Židove, a ujedno objelodanjuje i velik materijal užasnih događaja, koji su do sada bili svijetu dosta nepoznati.

Sadržaj ove radnje razdijeljen je u 3 glavne epohe i to:

Epoha berlinskog ugovora do godine 1878., od godine 1878. do balkanskog rata 1913. i napokon od 1913. do sadašnjosti,

Vanredno žalosno doimlje se opširni opis postupka rumunjske vlade s tamošnjim Židovima za vrijeme svjetskoga rata. Podaci o ovim događajima crpljeni su iz posvema pouzdanih, do sada još neobjelodanih protokola i spisa,

Ova knjiga svraća pozornost svih kulturnih država na barbarstvo rumunjske vlade. Ona je ujedno i gromka optužba protiv zlodjela, koja su nanešena rumunjskim Židovima.

„Der jüdische Wille“. Tako se zove novi časopis, što ga izdaje predsjedništvo kartela židovskih udruženja u Berlinu. Članovi su udruženja akademičari nacionalni Židovi. Svrha je novom časopisu, da nam dade sliku duševnog života savremenog židovstva, a naročito židovske omladine, kojoj je borba za slobodnu i ponovnu budućnost žid. naroda, sadržaj i cilj života. Svake godine izaći će 4—6 svezaka. Prvi je broj izašao u aprilu. Godišnja pretplata 6 maraka. Adresa: Präsidium des Kartells jüd. Verbindungen. Berlin. W. 15. Sächsische Strasse 8.

Primili smo i preporučamo ove knjige:

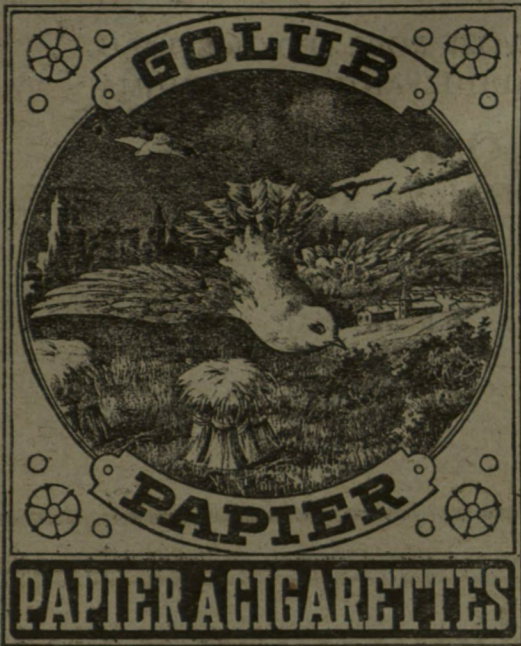
Judische Kriegshefte. II. Heft. — Hermann Kadisch; *Die Juden und die österreichische Verfassungsrevision*. Wien 1918. Verlag von Dr. Wilhelm Berkelhammer (Moriah).

Josef Kastein; *Logos und Pan*. Eine Liederkette aus unserem Leben. Berlin—Wien. 1918. Löwit-Verlag.

Židovska učiteljica.

Svršila sam kr. učiteljsku školu u Osijeku. Hoću da primim mjesto. Molim zato sve sumišljenice i sumišljenike, koji znadu za jedno dobro mjesto, neka mi to pišu. Primam i u Bosni. (Razumije se na židovskoj školi). Nadam se, da će mi sumišljenici ići na ruku u mome nastojanju. Unaprijed hvala!

Jula Weiner, Vukovar.

PAZI I DOBRO ČITAJ !!!

Tko želi sačuvati svoje zdravlje neka puš samo cigaretni papir

„GOLUB“

jer je „Golub“ najbolji papir sadašnjosti i jedini domaći proizvod.

Proizvod je „Prve hrv. tvornice cigaretnog papira“ Zagreb, koja tvornica zaposljuje redovito 200 domaćih radnika.

Dobije se u svakoj trafici.

Josip Engelsrath

Ilica 5 — Zagreb — Ilica 5

Ilica 5 — Zagreb — Ilica 5

Najveće skladište **dragulja, zlata, srebra i satova** uz jamstvo i jeftine stalne cijene.

Veliko tvorničko skladište **kina srebrene robe** iz najboljih tvornic.

Ilustrovani cjenici na zahtjev **badava i franko.**

Kupuje i zamjenjuje staro zlato, srebro, dragulje, biser, briljante, satove, antikvitete, novac **uz najviše cijene.**

Vlastita radionica za umjetno izradjene novoradnje i popravke zlatnih i srebrenih predmeta **brzo i jeftino.**

Josip Engelsrath

Na zahtijev šalje kataloge o

Židovskoj narodnoj glazbi,

Židovskoj literaturi

Židovskim razglednicama

Jüdischer Verlag Berlin W. 15.

Sächsische Strasse 8.

Banka za trgovinu, obrt i industriju

dioničarsko društvo

Jelačićev trg 4 - **ZAGREB** - Jelačićev trg 4

Podružnice: Koprivnica, Ruma.

Dionička glavnica K 5,000.000 — Pričuve K 2,000.000 —

PRIMA

štedne uloške na knjižice i u tekućem računu do daljnjega sa

4% čistih

KUPUJE I PRODAJE

vrijednosne papire, srečke svake vrsti devize, strani zlatni i srebrni novac.

PROVADJA BURZOVNE NALOGE.

FINANSIRA

industrijalna i trg. poduzeća.

ESKONTIRA

mjenice, doznačnice, čekove, odreske i žrijebane vrijednosne papire, **daje predujmove** na vrijednosne papire, kao dionice, rente, srečke i t. d. nadalje na otvorene knjižne tražbine uz povoljne uvjete,

Prodaje promese za sva vučenja, izdaje kreditna pisma i čekove na sva tu- i inozemna mjesta, osigurava srečke proti gubitku na tečaju.

Tekstilne otpatke

(krpe sviju vrsti)

kupuje i plaća najbolje cijene

Adolf Krausz stariji

(od povjerenstva za tekstilne otpatke ovlašten veletržac krpami).

Osijek g. g. Županijska 59.

ALEM

je Orijentalni prašak za zube, njegova je sastavina takova, da čini ono što je zubima podesno. Daje svježi dah iz ustiju zapriječuje krvarenje zubiju štiti zube od boli. Zaprečuje da zubi postanu šuplji. Čini zube bijele i zdrave. Od velike je desinfekcione snage, te vas štiti od bolesti. A što je najvažnije, neugodan dah iz ustiju odmah odstranjuje i tako omogućuje svakom da ima lijepe bijele i zdrave zube te miomiris u ustima.

Cijena originalne kutije K 1-50.

Glavno skladište

Nobilior Drogeria Zagreb

Ilica 34.

TVORNICA ŠTAMPILJA

ŠANDOR SCHNELLER

REZBAR — GRAVEUR

ZAGREB

MARIJE VALERIJE ULICA BROJ 6.

PREVOZE ROBE I POKUĆSTVA U
GRADUI IZVAN GRADA PREUZIMA

JOSIP MÜNZER

Jurišićeva ulica broj 20.

TELEFON 4-28. 21-95.

OBAVLJA SVAKI PREVOZ POKU-
ĆSTVA I ROBE NAJSAVJESNIJE I
NAJJEFTINIJE.

Prva hrvatska štedionica

Osnovana godine 1846.

Dionička glavica: - u Zagrebu. - Pričuve: -
K 10,000.000.- K 17,000.000.-ODRUŽNICE: Bjelovar, Brod n.S., Cirkvenica, Delnice,
Karlovac, Kraljevica, Novi, Osijek gornji grad, Požega, Rijeka,
Senj, Sisak, Sv. Ivan Zelina, Varaždin, Velika gorica, Vinkovci,
Virovitica, Vukovar, Zemun.

ISPOSTAVE: Požega, Osijek donji grad, Vinica.

Prima uloške na knjižice i na tekući račun.
Eskomptira mjenice i devize.

Prima na inkaso tu- i inozemne mjenice.

Podijeljuje hipotekarne zajmove na kuće i na nekretnine.

Izdaje 4½%-tne založnice

koje imaju oprost od poreza, pupilarnu sigurnost
i jamčevnu sigurnost.

Mjenjačnica

Prve hrvatske štedionice, Ilica 5.

Prodaje i kupuje sve vrsti srećaka, vrijednosnih papira,
zlatnog, srebrnog te papirnato novca, unovčuje ku-
pone besplatno. Obavlja burzovne naloge. Izdaje čekove
i kreditna pisma, te obavlja isplate na te. melju i akreditiva
na sva tu- i inozemna mjesta vrlo kulantno.Prodaje sve vrsti srećaka na obročno otplaćivanje naj-
kulantnije. Izdaje promese na sve vrsti srećaka. Pre-
uzima reviziju srećaka i vrijednosnih papira besplatno.
Osigurava srećke proti gubitku u tečaju. — Preuzima
u pohranu vrijednosne papire. Iznajmljuje pojedine pre-
tince Safe-pohrane.Glavna kolektura kr. povl. razredne lutrije.
Prodaja srećaka kr. držav. lutrije.

Hrv. sveopća kreditna banka

dioničarsko društvo

u ZAGREBU, Ilica 25, i podružnica u Karlovcu

Uloške

preuzimlje uz najpovoljnije uka-
maćenje na uložne knjižice ili
na tekući račun, te ih bez ob-
zira na postojeće ili buduće usta-
nove moratorija isplaćuje.Svi u bankovnu struku zasjecajući
poslovi obavljaju se najkulantnije.

Posebno odijelenje za prodaju sladora

Zagreb, tel. br. 621, 7371 1590.

Karlovac, telefon br. 79

Utemeljena god. 1868.

Utemeljeno god. 1868.

HRVATSKA ESKOMPTNA BANKA

Ilica broj 3. ZAGREB Ilica broj 3.

Dionička glavica 13,4 milijuna kruna.

Pričuve 5,6 milijuna kruna.

Bankovni odjel.

Eskomptira mjenice i de-
vize.Prima novac na ukamaćenje
na uložne knjižice, doznačnice ili
teknici račun, te doznačuje is-
plaćivanja na sva tržišta tu i
inozemstva.Izdaje kreditna pisma na tu
i inozemstvo.

Odio za šumske poslove.

Podržaje vlastite pilane za
proizvodnju svih vrsti hrastove i
bukove rezanegradije.Podržaje lju tioniu za proiz-
vodnju pacconš.Preuzima u pohranu vrijed-
nosne papire i stavlja stranka-
ma na uporabu posebno ure-
đene blagajne (Safe-Depot)
pod ključem same stranke i su-
zatorom zavoda uz umjerenu
pristobu.Proizvodnja exportne sklade
i drva za gorenje na veliko
i t. d.

Financira šumske poslove.

Mjenjačnica.

Kupuje i prodaje vrijednosne
papire.Kupuje i prodaje inozemni
kovani i papirni novac.Isplaćuje predujmove na za-
log vrijednosnih papira.Unovčuje kupone te izžre-
bane papire i srećke.Prodaje na obročno otplatu
srećke svake vrsti po jedan ili
po više komada prema izborukupca s bezodvlačnim pravom
igre.Prodaje vlastite 4½% založ-
nice koje su pupilarno sigurne,
sposobne za svake vrsti jamče-
vine, kao i za vojno-ženidbene
jamčevine, te su vrlo podesen
za koristonosno ulaganje prišted-
nja. Obavlja besplatno evidencu
žrebanja srećaka i drugih žre-
banju podvrženih papira.

Hipotekarni odjel.

Podijeljuje na zemljišni posjed,
a u većim gradovima i na najam-
ne kuće Hipotekarne zajmove
na amortizaciju.Podijeljuje na temelju grad. na-
crta i troš. u većim gradovima
Amortizacione zajmove kao
gradjevne vjere sije.Podružnice: u Osijeku, u Vinkovcima i Petrinji.
Javno skladište: u Zagrebu.